

KÖZGAZDASÁG ÉS PÉNZÜGY

VIII. évfolyam

7. szám

1932. szeptember

A viszontbiztosítási jog nemzetközi egységesítése.¹⁾

Irta: *Dr. Király Ferenc* ügyvéd.

A viszontbiztosítás intézménye a biztosítási ügy nemzetközileg megszervezett és természetéből folyóan nemzetközi jellegű institúciója, amely — a biztosító intézeteknek az országhatárokon túlmenő horizontális terjeszkedése mellett — a nemzetközi rendezést, illetve jogegységesítést elsősorban teszi indokolttá. A viszontbiztosítás intézményében a biztosítási üzlet a nemzeti határokon túlmenőleg, vertikális irányban tagozódik; ez az üzletág az, amely a biztosítást a szó legszorosabb értelmében nemzetközi világüzletté teszi. A viszontbiztosítás intézménye a kockázatnak majdnem ideális szétosztását teszi lehetővé azzal, hogy a biztosító intézetek az általuk vállalt kockázat megfelelő részét viszontbiztosítójuknak továbbadhatják, a viszontbiztosított kockázatokat pedig további viszontbiztosítókra lehet retrocedálni és ezt a folyamatot szinte áttekinthetetlenül lehet tovább folytatni, a kockázatokat valósággal atomokra lehet bontani és az egész földkerekségre egyenlően szétterjeszteni. A viszontbiztosításoknak ez a nagyszabásúan kiépített hálózata teszi lehetővé, hogy a legsúlyosabb kockázatok is elvállalhatók és a biztosító intézetek a káreset bekövetkezőkor kötelezettségüknek anyagi létük veszélyeztetése nélkül, nehézség nélkül eleget tehetnek.

A viszontbiztosítási üzletnek ebből a rendszeréből folyik, hogy a viszontbiztosítás nem ismerhet országos határokat. A különböző államok biztosítási intézetei közt a viszontbiztosítás útján állandó és kölcsönös összeköttetés áll fenn, amelyből folyólag a különböző országokban működő biztosító intézetek egymás üzleteiben kölcsönösen érdekeltek. Ha már most a biztosítási üzletnek ezt a szoros és sokoldalú, az egész világra kiterjedő összefüggését szemlélőtt

¹⁾ Szerzőnek, aki az International Law Association biztosítási jogot egységesítő nemzetközi bizottságának előadója, az ezévi oxfordi konferencia számára készített jelentéséből.

tartjuk, könnyen beláthatjuk, hogy milyen felesleges hátrányokat és akadályokat jelent az egyes államok biztosítási jogainak különbözősége és a biztosítási üzletre milyen könnyebbséget jelentene, ha a biztosítási üzletet szabályozó jogi normák különböző elemeikben egymással összhangba hozhatók, illetve egységesíthetők volnának. Ma még az a helyzet, hogy a biztosítási, illetve a viszontbiztosítási intézetek vezetői viszontbiztosítási, illetve retrocessziós szerződéseik megkötésénél a legkülönbözőbb államokban működő cedenseik jogrendszereit ismerni, tanulmányozni és kalkuláció tárgyává tenni kényszerülnek, hogy kötelezettségeik mértékét és súlyát kellően ismerhessék. *Könnyítést jelentene tehát a biztosítási vállalatok vezetésében és organizációjában, ha a különböző államok sokféle biztosítási joga helyett valamennyi államban egységes biztosítási magánjog szolgálhatna a biztosítási üzlet irányító zsinórául.*

Ezek és a hasonló fejtegetések, amelyeket a biztosítási jog egységesítését propagáló iratokban²⁾ bőven olvashatunk, meggyőznek bennünket arról, hogy a *Nemzetek Szövetsége Magánjogot Egységesítő Nemzetközi Intézete* és a *Biztosítási-jogi Nemzetközi Egyesület* ama tevékenysége mellett, amely ez idő szerint főleg a biztosítási jog általános szabályainak összehasonlító elemzésére és egységesítésük megkísérlésére szorítkozik, az *International Law Association* a viszontbiztosítási jog materiájának unifikálása körében végezhet korszerű és szükséges munkát.

A viszontbiztosítási jogra vonatkozó tételes joganyag — nemzeti törvénysszabályozások — tekintetében azzal a sajátos jelenséggel találkozunk, hogy azok az állami törvényhozások is, amelyek — és jelenleg még ezek vannak kisebb számmal — biztosítási jogukat összefogó kodifikatórikus rendszerben foglalták már össze, alig érintik tételes szabályokkal a viszontbiztosítás intézményét. Úgy ezekben a jogrendszerekben, mint az összefogó biztosítási jogot még nélkülöző nemzeti jogrendszerekben alig néhány szakasz intézkedik, rendszerint utalással a vonatkozó nemzeti biztosítási jog egyéb egyes határozmányaira, vagy az általános magánjogra, a viszontbiztosítási üzletről.

Angliában a viszontbiztosítás a *common law* jogszabályai alá esik; tételes intézkedés a viszontbiztosítással kapcsolatosan csupán *Marine Insurance Act*-ben (1906.) van, amely (Sec. 9.) lényegileg a viszontbiztosítás megengedtségét mondja ki és az ugyanerre a tárgyra vonatkozó bizto-

²⁾ L. a magyar *Biztosító Intézetek Országos Szövetségének* háromnyelvű javaslatát, 1930.

sítási és viszontbiztosítási szerződéseknek egymástól különállását hangsúlyozza.

A francia *Code de Commerce* (Art. 342.) hasonlóképen annak az általános elvnek kimondására szorítkozik, hogy „L'assureur peut faire réassurer par d'autres les effets qu'il a assurés.” Ugyanazon a törvényhelyen kimondja továbbá azt is, hogy „La prime de réassurance peut être moindre ou plus forte que celle de l'assurance.” Végül a közvetlen biztosításokra is fennálló azonos szabályként állapítja meg a viszontbiztosításokra vonatkozóan, hogy „Un contrat d'assurance ou de réassurance consenti pour une somme excédant la valeur des objets chargés est nul à l'égard de l'assuré seulement, s'il est prouvé qu'ily a *dol* ou *fraude de sa part*.” (Art. 357.)

Az olasz *Codice di Commercio* (422. §.), a belga biztosítási törvény (1874. évi június hó 11-i törvény 24. §-a), a román (452. §. és a portugál (430. §.) kereskedelmi törvénykönyvek lényegileg ugyanezeket a jogszabályokat ismétlik, illetve csupán a viszontbiztosítás megengedettségének kimondására szorítkoznak.

A latin jogterületeken ezért inkább a spanyol kereskedelmi törvénykönyvnek az az intézkedése érdemel figyelmet, amely kimondja, hogy (400. §.) „a biztosító a biztosítás egy részét vagy részeit más biztosítóknak átengedheti, ami mellett azonban a biztosítottal szemben közvetlenül és kizárólag marad felelős. Ha a biztosítás vagy a viszontbiztosítás valamely része továbbruházott, a biztosítási díj megfelelő részét felvevő viszontbiztosítók (cessionáriusok) kötelesek a kár megtérítéséhez ugyanabban az arányban hozzájárulni, amilyen arányban a biztosított és a fő- vagy első biztosító közt létrejött szerződésekért a felelősséget magukra vállalták.”

A germán jogrendszerek törvényei ép oly szükséguak a viszontbiztosítás intézményével szemben, mint a latin jogi szféra tételes intézkedései. A német *HGB.* mindössze két szakaszt szentel a gazdasági élet e fontos instrumentumának: (779. és 864. §.) További intézkedéseket a magánbiztosító szerződésekről szóló törvények tartalmazzak: a VAG. (Reichsgesetz über die privaten Versicherungsunternehmungen, 1921. május 12.) 116. §-a kimondja, hogy a viszontbiztosító vállalatok, a kölcsönös biztosító társaságokat kivéve, állami engedélyezésre nem szorulnak és állami felügyelet alatt sem állnak. Ugyanezt mondja ki a svájci törvény (1908. április hó 2-i törvény) is (101. §.).

Az európai kodifikatórikus alkotások közül a Magyar Kereskedelmi Törvénykönyv intézkedik legbővebben a viszontbiztosítás intézményéről. A Magyar Kereskedelmi Tör-

vénykönyvnek 508—514. szakaszai a *viszontbiztosítási ügylet jogszabályai tekintetében részletezőbbek, mint más európai államok jogrendszerei*: a viszontbiztosítási ügylet nem egészen szerencsés meghatározásán felül ugyanis előírják a viszontbiztosításnak a vonatkozó szerződésben „közvetlen, vagy közvetett viszontbiztosítás” (retrocessió) névvel való külön megjelölését (509. §.), tételes szabályban fogalmazzák meg azt az általános elvet, hogy a többé már nem létező rizikó tekintetében viszontbiztosítás sem állhat fenn (510. §.), szabályozzák — bár a mai nemzetközi viszontbiztosítási gyakorlattól eltérően — a viszontbiztosítottnak értesítő köteleességét a viszontbiztosítóval szemben (511. §.), illetve a viszontbiztosító fizetési köteleességét kár esetében a viszontbiztosítottal szemben (512. §.); kimondják továbbá, hogy a viszontbiztosító megfelelő arányban jut mindazokhoz az igényekhez, amelyeket a közvetlen biztosító támaszthat a károkozóval szemben (513. §.). Az 514. §-ban a közvetlen biztosításra vonatkozó jogszabályokból idézett, illetve átvett szabályok közül főleg a 475. §. fontos, amely szerint fontos körülmények valótlan előadása esetében a viszontbiztosító is mentesülhet a vonatkozó szerződés érvényességének megtámadása útján kötelezettségétől; egyes ilyen ténykörülmények elhallgatása, illetve nem teljesen szabatos közlése a viszontbiztosítási jog körében azonban aligha járhat — a viszontbiztosítási ügylet sajátosságos természeténél fogva — ezzel a súlyos következménnyel.

Magyarországon az 1923. évi VIII. t.-c. a biztosító magánvállalatokat állami felügyelet alá helyezvén (1. §.), kimondotta, hogy aki egy külföldi biztosító vállalattal, vagy olyan vállalat részére, amelynek belföldön fióktelepe nincsen, biztosítási ügyletet köt, vagy közvetít: köteles a szerződést a felek és az ügylet természetének közelebbi megjelölésével három hónapon belül a Felügyelő Hatóságnak bejelenteni. (4. §.) Új biztosító vállalat a Felügyelő Hatóságtól nyerendő engedélyének elnyerése céljából e hatósághoz üzleti tervet köteles benyújtani, amelynek fel kell tüntetnie azokat az elveket is, amelyek szerint a vállalat a kockázatot megosztja (viszontbiztosítja) (196/1923. M. E. rendelet 2. §-a). A biztosító vállalatok zárszámadásaira vonatkozóan a rendelet egységes alapeleveket ír elő, amelyek az élet- és kárbiztosítási viszontbiztosításoknak egyöntetű elvek szerint való feltüntetését rendelik (17. §.). A rendelet a viszontbiztosításba adott életbiztosítási díjtartálékokra vonatkozóan is különleges szabályokat ír elő (18. §.). E jogszabályok szerint a *viszontbiztosítás is részben állami felügyelet alá kerül, sőt a külföldi vállalatokkal létesített viszontbiztosítási szerződések is bejelentés alá esnek.*

A tengerentúli országokban az Amerikai Egyesült-Államoknak csak néhány állama rendelkezvén kodifikált magánjoggal (Dacota 1864., California 1872.) a viszontbiztosításra vonatkozólag csak ezekben a kodifikációkban találunk tételes joganyagot. (442. §.) A viszontbiztosítást kötő biztosító az első biztosítási szerződésben biztosított-nak adatait és a kockázat átvállalására fontos valamennyi olyan ténykörülmenyét, amely a szerződés kötése előtt vagy után jutott tudomására, a viszontbiztosítóval közölni tartozik (1443. §.). A viszontbiztosítás nemcsak a kár elhárítására, de a felelősség elhárítására is kártérítő szerződésként szolgál (1444. §.), az első biztosított-nak nincs igénye a viszontbiztosítási szerződésből (1445. §.). E rendelkezések közül újszerű, bár a gyakorlatban betű szerint nem mindig keresztülvihető az 1443. §-nak az az intézkedése, amely szerint a *viszontbiztosított a viszontbiztosítóval a szerződés folyama alatt beálló fontos körülményeket is közölni tartozik.*

A *mexikói* kereskedelmi törvénykönyv a spanyol, a *chilei* kereskedelmi törvénykönyv a francia és a spanyol, a *brazíliai* kereskedelmi törvénykönyv pedig a francia kereskedelmi törvénykönyvben található gyérszavú jogszabályokat ismétlik. A délamerikai államok jogrendszerei közül mindössze az *argentínai kereskedelmi törvény* intézkedik bővebben a viszontbiztosításról, kimondván, hogy „nem érvényesíthető a viszontbiztosítás, ha a biztosított a biztosító kötelezettsége alól mentesítette“. A viszontbiztosítás *kezesség* és a biztosító mentesülése kötelezettsége alól, azonos a kezességnél a főadós fizetésével (501. §.). „A viszontbiztosító az általa biztosított tárgyakat bármikor másokkal biztosíttathatja; a viszontbiztosítási díj az eredeti biztosítási díjnál alacsonyabb, vagy magasabb, vagy azonos lehet; a viszontbiztosítási feltételek, illetve a viszontbiztosított veszély azonosak, vagy eltérőek lehetnek, mint az eredeti biztosítási szerződésben kikötöttek (517. §.). „Ha a biztosító a biztosított tárgyak kockázatának fennállása alatt csődbe jut, a biztosított a szerződés felfüggesztését vagy megfelelő biztosítékot kérhet annak biztosítására, hogy a csődtőmeg a biztosító kötelezettségeit teljes mértékben fogja teljesíteni. A biztosítónak ugyanez a joga van a biztosítottal szemben, ha a biztosítási díjat még nem kapta meg. Ha a csődtőmeg megfelelő biztosítékot nem nyújt, a biztosított mindazoknak a jogoknak ellenszolgáltatás nélkül való reá ruházását követelheti, amelyek valamely esetleg fennálló viszontbiztosításból kifolyólag reá vonatkoznak.“ (526. §.)

Mind e rendelkezések közül legérdekesebb az 523. §.

3. bekezdése, amely eltérően más törvényhozásoknak, illetve más államok joggyakorlatának ide vonatkozó intézkedéseitől, *feljogosítja a biztosító csődje esetében a biztosítottat arra, hogy kára esetében közvetlenül a viszontbiztosító ellen fordulhasson.* A kontinentális joggyakorlat e jogi koncepciót a viszontbiztosítás intézményével ellentétesenek fogja fel és azt magáévá nem tette.

Ebből a rövid jogösszehasonlító ismertetésből is látható, hogy *a viszontbiztosítási jog maradéktalanul összefüggő tételes rendszerbe foglalva még nincs és kimerítő, kodifikátorikus szabályozásban sehol sem részesült.* Az a, rendszerint az egyes államok kereskedelmi törvénykönyveiben foglalt és az előbbieken ismertetett néhány jogszabály, amely a viszontbiztosítási joganyagra vonatkozik, mindössze főleg a viszontbiztosítás megengedettségének kimondására szorítkozik és néhány idevonatkozó főbb általános elvet — így elsősorban a viszontbiztosító és a viszontbiztosított jogviszonyának az alapszerződésbeli jogviszonytól való függetlenségét — hangsúlyozván, kifejezetten — mint a magyar kereskedelmi törvénykönyv is —, vagy hallgatólagosan utal a biztosítási jognak az illető állam kereskedelmi törvénykönyvében, vagy más törvényben, illetve magánjogában — kötelmi jogában — található szabályaira.

E helyzet mellett ma még nem lehet szó arról, hogy a viszontbiztosítási jog tételes jogszabályainak egységesítése legyen indítványozható. A biztosítási jog mai stádiumában, mikor e jogmatériának általános része és annak a közvetlen biztosítási jog alapvető problémáira, valamint az egyes főbb biztosítási ágazatokra vonatkozó különös része még csak a jog egységesítése kezdetének küszöbén áll, a viszontbiztosítási jog, amelynek szervesen kell beilleszkednie a javasolt biztosítási világjog rendszerébe, egységesítés alá ma még nem vehető. Erre akkor kerülhet a sor, ha a biztosítási jog általános és különös részének egységesítése már előrehaladottabb stádiumba jutott.

Ez az állásfoglalásunk nem mentesíthet bennünket attól, hogy a viszontbiztosítási jog szabályainak ez idő szerinti tulajdonképeni lelőhelyével: az érdekelt biztosító intézetek, mint egymással kapcsolatban álló szerződő felek autonóm megállapodásaiból sarjadó testületi joggal — *droit corporatif* — ne foglalkozzunk. A testületi jog, főleg pedig ennek a nemzetközi forgalomban az országhatárokon is túl terjedő további fejlődménye: a *nemzetközi testületi jog*, az az újabb és nagy érdeklődésre számot tartható joganyag, amely az állami bíróságok igénybevételét rendszerint kikerülvén, a jogi kutatás számára ma még nehezen hozzáférhető, de gyakorlati jelentőségében és fontosságában sokszor

számottevően meghaladja a nemzeti tételes jogszabályokban található és az állami bíróságok gyakorlatában kialakuló joggyakorlatot. Ez a joganyag az, amelyben a nemzetközi koncentrációk — a nemzetközi kartelek és trösztök — élnek és országok gazdasági életét befolyásolóan szabályozzák; ugyanezen a területen fejlődik a viszontbiztosítási ügyletekre vonatkozó jog is, mint elsősorban nemzetközi viszontbiztosítási jog, helyesebben viszontbiztosítási világjog.

E szemlélettől vezéreltetve, a véleményünk szerint a biztosítási jog területén akkor végezhetünk érdemleges munkát, amely méltóan kiegészítheti a biztosítási jog egységesítésével foglalkozó említett két másik nemzetközi intézmény másirányú működését is, ha elsősorban a viszontbiztosítással foglalkozó biztosító intézetek autonóm *szerződésein* alapuló jog fejlődését és az ezzel kapcsolatosan dönteni hivatott speciális választott bíróságok idevonatkozó *döntéseit* figyeljük és a tudományos kutatás számára ezeket hozzáférhetővé téve, egyúttal az esetleg felmerülő eltérések kiküszöbölésére is törekszünk. Mindehhez viszont az szükséges, hogy *rendelkezésünkre álljanak a főbb viszontbiztosító intézmények cessziós és retrocessziós szerződésai, valamint a jogvitáik eldöntését tartalmazó speciális választott bírósági szerződések.*

A viszontbiztosítás nemzetközi szervezetében szokásos választott bíráskodással kapcsolatosan megfontolandónak találjuk annak elbírálását, hogy vajjon nem volna-e lehetséges és célszerű e választott bíráskodás központosításával egy *speciális központi választott bíróság* felállítása, amely — esetleg körzeti bírósági rendszerrel — a viszontbiztosítási testületi nemzetközi jogelvek egységes fejlesztését volna hivatva biztosítani. Elbírálandó lenne, hogy a *Nemzetközi Kereskedelmi Kamara* választott bíróságánál, ennek megfelelő átmódosításával, illetve a más oldalról javasolt *állandó nemzetközi kereskedelmi választott bíróságnál* felállítható volna-e az említett speciális szakismeretekkel rendelkező és nemzetközi viszontbiztosítási ügyekben döntő állandó választott bíróság.

Megfontolandónak találjuk azt az egyes tagjaink részéről felvetett javaslatot is, hogy a nemzetközi jellegű viszontbiztosítási ügyletekre — a most létező különböző szerződési formák egybevetése után — *egységes típusszerződések*, illetve *egységes biztosítási feltételek* létesíttessenek, ami a viszontbiztosítási jog ma még szerteágazó anyagát kétségtelenül könnyebben áttekinthetővé és a viszontbiztosítási világforgalom menetét könnyebbé tenné.

A viszontbiztosítási intézménnyel kapcsolatosan jogpolitikai, helyesebben közjogpolitikai és nemzetközi jogpo-

litikai problémák is adódnak, amelyeknek harmónikus megoldásától a világgazdaság zavartalan menetének biztosítása függ.

E problémakörben a háborúnak a biztosítási, illetve a viszontbiztosítási szerződésekre való hatásait az *International Law Association* madridi (1913.) és varsói (1928.) konferenciáin már behatóan tárgyalta és newyorki (1930.) konferenciáján erre vonatkozóan jogelveket is javasolt.

A biztosítási, helyesebben a viszontbiztosítási jog körében is előnyomul az a gazdasági jogban az újabb időkben az egyes államoknak a magánjogi életbe való egyre fokozottabb beavatkozása folytán korszerűvé vált probléma, hogy milyen szerepet vigyen és helyes nemzetközi jogpolitikai és gazdaságpolitikai megfontolással, — de a nemzeti szempontok összeegyeztetésével — *milyen szerepet vihet az állam a viszontbiztosítás intézményénél?* A nemzeti, illetve a nemzetközi viszontbiztosítás vonassék-e intenzívebb állami felügyelet alá épűgy, mint azt egyes államokban a biztosítás más ágazatainál bevezették vagy szorgalmazzák, avagy a viszontbiztosítás intézménye, különös jellegére való tekintettel, továbbra is hagyassék ki az állami felügyelet és ellenőrzés szférájából? Ami pedig a biztosítási jog tervbevetett nemzetközileg egységes tételes szabályozását illeti, a viszontbiztosítás intézményeire a biztosítási jog mely általános szabályai, illetve a más biztosítási ágazatokra fennálló mely különleges biztosításjogi szabályok terjesztessenek ki? Felmerül továbbá az a kérdés is, hogy tekintettel a viszontbiztosítási jog szabályainak főleg az autonóm testületi jogban való gyökerezésére, a viszontbiztosítási jogra is átveendő és alkalmazandó tételes szabályok, amennyiben a biztosítás egyéb ágazataiban a jus kogens erejével bírnak, a viszontbiztosításban is ugyanilyen hatályuak vagy csak diszpozitív jellegűek legyenek-e?

Az elsőnek itt felvetett problémakörben az egyik végletet azok az állami jogrendszerék jelzik, amelyek kifejezetten kimondják, hogy biztosítási jogrendszerük, ideértve esetleg állami felügyeletüket is, a viszontbiztosításokra nem alkalmazandók — Németország, Svájc —; ezzel szemben a másik oldalon állnak azoknak az államoknak jogszabályai, amelyek — így Magyarország is — az állami felügyeletet a viszontbiztosító intézetekre és a viszontbiztosítási ügyletekre is kiterjeszteni kívánják.

E kérdést aktuálissá és fontossá teszi annak a körülménynek észlelése, hogy a viszontbiztosítási apparátus egyes olyan államokban, amelyek intézetei a viszontbiztosításokat külföldre adják, de megfelelő arányban csereviszontbiztosításokat viszont nem kapnak, az állam nem-

zetközi kereskedelmi fizetési mérlege hátrányos eltolódásokat okozhat, amelyek a nemzeti valuta stabilizálására irányuló törekvéseket előnytelenül befolyásolhatják. Egyesek szerint mindez elhárítható lenne, ha a viszontbiztosítás intézményébe az állam is bekapcsolódnék a viszontbiztosítást közvetítő hivatallal és ezzel lehetővé tétetnék a külföldre adott viszontbiztosításokkal szemben az egyensúlyt helyreállító mértékben csere- viszontbiztosításoknak belföldre hívása is.

E kérdésekkel kapcsolatosan ez alkalommal mindössze arra szorítkozunk, hogy azok nagy horderejét észelve, egyuttal a *magángazdasági rendben az egyéni vállalkozó, a magánvállalat iniciatívájának fontosságát és autonómiája mielőbbi helyreállításának kívánatosságát hangsúlyozzuk.*

A házbérijövedelem megadóztatása.

Irta: Dr. vitéz Tanka Tibor pénzügyi titkár.

Az állami egyenesadó bevételek egyik legfontosabb forrása a házbérijövedelem. Ennek megadóztatásáról, illetve annak módzatairól és az adó mérvéről legyen szabad az alábbiakban szerény véleményemet kifejteni. Még kell azonban jegyeznem, hogy aki, mint magam is, a házbérijövedelem megadóztatásában aktív részt vesz, más szemmel nézi a dolgokat, mint egy laikus, vagy egy adófizető polgár, aki csupán szenvedő alanya ennek a műveletnek. Ki kell azonban azt is emelnem, hogy mi, mint végrehajtó közegek, a jelenlegi helyzetben nem tudjuk a tapasztalatokból leszűrt véleményünket az illetékes helyeken kifejezésre juttatni. Egyedül a sajtó lehetne az, mely a legbensőbb szobákba is behatolhat. Ennek nyilvánossága azonban sokszor nem alkalmas arra, hogy bizonyos állampénzügyi kérdéseket a maguk meztelenségében megtárgyaljunk. Az alábbiakban igyekezni fogok a megengedhető legnagyobb nyíltsággal hozzájárulni ehhez a tárgyhöz.

A házbérijövedelem megadóztatása ezideig kétféleképpen történt aszerint, hogy a háztulajdonos természetes vagy jogi személy. A természetes személy a házádon kívül jövedelem- és vagyoadót fizetett, míg a jogi személy az ú. n. házrészvénytársaság, vagy szövetkezet, ehelyett társulati adóval rovatott meg. A helyzet látszólag ezután sem változik, mert a két különböző kategória továbbra is a fentiek szerint adózik. Az adó kiszámítása azonban „közös nevezőre” hozatott azáltal, hogy a folyó évben megjelent 2.030/1932. M. E. számú kormányrendelet kimondja a következőket:

A társulati adóról szóló hivatalos összeállításban felsorolt